

Do leonadh Éire i nÁth Luain

[T. Ó Raghallaigh, *Filí agus Filidheacht Chonnacht* (Dublin, 1938), 283-93]

Muiris (Mac Tóarna) Ó Maolchonaire cct

1 Do leonadh Éire i n-Áth Luain,
tug an t-eineach go hégcruaidh
béd lér seoladh cliar i gceas
Brian ón leonadh gan leigheas.

2 Iarsma Gaoidheal na ngleo dtiogh
fuighioll áir maicne Míleadh,
créad nach leonfaidhe as a los
méad an eolchuire adhnus.

3 Ua Cuinn is Tuathail Teachtmhair
ua Airt Aoinfhir oirbheartaigh
ua Félim leomhan na leacht
leonadh d'Éirinn a imtheacht.

4 Do bhithin an éaga fhuair
Mac Diarmada dreach neamhchruidh
gan sgáth ar dheoraidh ag druing
fáth an leonaidh dá labhroim.

5 Tásg Briain i mbeól gach aoinfhir
brón fan mBanbha bheosgaoilidh
don tréad ó Thuladh na bhFionn
a éag is cumhadh choitchionn.

6 Crádh an leoin do reacadh rinn
gé mór i ngach áird d'Éirinn
ar Leith Cuinn do luigh an léan
nír chuir a druim ré drochsgéal.

7 Tré Brian ní hiongnadh uch
ag cloinn Bhriain Mhóir mic Eachach
neamhthuirse ní dú 'na dhiaidh
sreabhchuisle do chrú an chéidBriain.

8 An fhíonfhuil thíos thiar is toir
dar dhual ceannas ar Chruachoin
síol gConchubhair fá chiaidh do chuir
tromchumhaidh Briain dá mbeoghuin.

9 A gcroidhe do chuilg a ghoimh
Raghallaigh agus Ruarcoigh
síol gConuill is Eoghain Fhéil
crobhaing dá bhfeolhuil eiséin.

10 A bhás as díth don deaghfhóir
síol Ír, Éibhir, Éireamhóin
mé dá maoidheadh nocha nár
a ngaoilfhear é go hiomlán.

11 Atúsa maraon ceann i gceann
fionnghuill is uaisle Éireann
as nimhimneadh d'ég an fhir
's gach tréad sídhinghean suilbhír.

12 Do treathagoin treana cumhaidh
aoiriosadh a ollamhain
túath is clar do chráidh re headh
ní bhiam re mnáibh do maoidheadh.

13 Do Mhagh Luirc as léan fada
cinn-bhile crú nDiarmada
guais seal na dhiaidh a dhochar
liaigh ar gcneadh do chneasochadh.

14 Bráighe mur Brian re hathaidh
d'fhuil oir(r)dheirc Chuinn chéd-chathaigh
ó Áth Luain siar les an sruth
nír thriall go Cluain i gcumhdach.

15 'S ní tháinic don taobh eile
aniar ó Bhél Bóroimhe
d'fhuil Eoghuin ná Cormuic Chais
d'feolfhuil oir(r)dhairc an Fhorghais.

16 Do thionól go Cluain na gceall
forghla uaisli na hÉireann
leathan líon Ciaráin na gCros
díon a fhiarráin nír bh'uras.

17 Caoga triathfhlaith do threibh Néill
is tríocha ó Chruachoin chlaidhréidh
i gCluain fa leacaibh loma
is gan fheacaidh eatorra.

18 Diarmad Mór flaithrí bhfear bhFáil
adhnacl Chluana Ciaráin
do thogh mac Gearbhoill na gcath
an tslat do threabh druing Theamhrach.

19 Airdrígh oilé a aithghin soin
Maoil Sheachloinn mac Mhaoil Ruanaidh
maitheadh a locht fuair an fear
a chorp i gCluain do cuireadh.

20 Do ghabh Ciarán an ghlóir ghlic
éigne Sionna an eich oirrdhirc
is maighre Muaidhe 'na líon
Guaire Aidhne na n-ilghníomh.

21 Bradáin Bhóinne do thoidheacht
cuid oilé dá iasgaireacht
's bric Bhaoille go Cluan na gclar
saoithe nar chruaidh ón Choirr-Shliabh.

22 Fa thíte ar tuladh Dhá-thí
Toirdhealbhach trén is Ruaidhrí
an dá mhír chruadha ó Bhóinn Breagh
a róimh Cluana do cuireadh.

23 Cluain fa húir adhnuicthe dháibh
uaise Connacht clann Cholmáin
glór gan iomrall gan locht linn
go tocht fhionnghall i n-Éirinn.

24 Beag díbh ráinig róimh a sean
ó bhuaidhreadh Gall is Gaoidheal
ón uair sin go nár dhleacht dháibh.
a bhfeart don Chluain sin Chiaráin.

25 A chóir ní bhfuair re fada
go bás Briain Mic Diarmada
ráinic a cheart Cluain anois
a leacht sa uaigh san eaglois.

26 Maith an díol do dáileadh dhi
i n-íoc ar imthigh thairsi
Brian ón gcraobhBhúill nar chruaidh cál
fa naomhúir i gCluain Ciaráin.

27 A n-aoinfheacht ris an réimh seang
do leonadh oineach Éireann
beid go cian re chéile i gCluain
Brian is an fhéile in aonuaign.

28 Fear a thuicsi sa thoibheart
a einigh is uasoilbheart
deightheist i gcriaidh is dleacht dó
na diaidh as tearc an tanso.

29 Ar mhórdhacht, ar mhéin, ar chaidhne,
ar dhaonnacht, ar dheaghaithne,
nocha béim do chaithreibh Chuinn
ní léir a aithghin aguinn.

30 Meanma bhog ag dáil a dhuas
foighide, neart, is neamhchruas
beag easbaidh na dhiaidh do dhul
i bpearsoin Briain do bhádar.

31 Ní bhfuair cara i gcruth leasa
locht acht méad a mhaitheasa
ná 'bhiodhbhadt ar mhac Meadbh
an tsalt d'fhiodhbhadt fíneamhna.

32 Le barr cumhachta is croidhe
do chleachta a gcomhnuidhe
an fhlaith dá ngéilleadh dá ghaois
maith do dhéineamh nach déndaois.

33 Iomthnúth cáich do bhíodh re Brian
feadh Banbha na bhfiodh bhfoiltfhiar
mionn súl is buime na mbocht
ar uille a dhul i ndaonnacht.

34 Fiche dá fhreimh ní ríomh beag
Brian an t-aonmhadh flaith fichead
mó� roinn buadha ó Bhúill na sreabh
fa úir Cluana do ceileadh.

35 Mar do dhiall riú 'na reachtuibh
i dtromdhacht sa dtoirbheartuibh
nír bhfhiú a chur i n-uaigh oilé
do thogh Cluain na gcosmhoile.

36 Tosach ratha ráinig Cluain
san riocht a raibhe an chéad uair
d'aithle Briain ón mBúill idir
biaidh an úir fa oirmhidin.

37 Leanfaidh siad go Cluain a chorp
uaisle foirne chláir Chonnacht
tré Bhrian ón mBúill dá dtogha
triall don úir a n-énrogha.

38 Gaois beodhacht agus buga
do bhí i mBrian Mac Diarmada
réidhe fá ór, fa ealbha,
glór is tréidhe tighearna.

39 Dá madh gnáth tré dhul dhuine
saobhadh na ndúl ndaonnuidhe
go mbiadh gach fairge 'na fuil
tré Bhrian na Cairge as cosmhuil.

40 'S ní bhiadh sriobh acht 'na linn láin
iar n-éag chinnbhile Cruacháin
ná luindir i ngaibh gréine
tré chuingidh chláir Choirshléibhe.

41 'S ní bhiadh tré bhás an deighfhír
dá madh nós é ar aitheighidh
iasc i dtráigh ná tairthe fiodh
acht pláigh dá aithle is oighriodh.

42 Eineach Guaire, gaiscidh Finn,
breatha reachtgha an rí Félim,
teagasc ríogh Cormuic í Chuinn,
sa ghníomh oirdhruic do fhoghlúim.

43 Do Bhrian fá haithghin oilé
Murchadh mac Briain Bóroimhe
nó mac an Chairte chalma
slat aithne gach ealadhna.

44 A mhian féin fuair gach duine
ón tshaoi mur Laoch Liathmhuine
seoid uaidhe fós do gach fear
do nós Guaire na nGáidheal.

45 Dob eision fós don Bhanbha
aoinfhear órtha ar n-ealadhna
ar ndul uainn don Bhrian Bhaaille
ní biam uaidh gan éagcaoine.

46 Re Mac Liag na leabhar ngeal
atáim ionchomhair ar imneadh
ger ba adhbhal chiaidh ó chroidhe
iar marbhadh Briain Bhóroimhe.

47 Ní lugha mo bhrón tré Bhrian
Nuadha file mac Maicniadh
frémha a dhá shúl mar do shil
mo dhéra ar lúth rem leicnibh.

48 Mé tré Bhrian na conchlann cráidh
tar éis Dá Thí do theasdáil
ar ndul uadh do biorcruaidh Breagh
ger truagh Ciothruaidh dá chaoineadh.

49 Gach baidhbsioch i n-iath Uladh
broncabhadh (?) tré Chonchobhar
thall nír mhó a mhairg i n-Ulltaibh
mo chaileadh na cló i gConnachteuibh.

50 Geall gach bróin do dáileadh dhi
ge théad mo thuirsi thairsi
cumhadh Torna fá Niall nár
tré Bhrian as ollamha ar n-uchán.

51 Mochean an leaba lighe
dá mbeinn iar mbuaidh aithrighe
re thaoibh fan bhfuairlic a bhfuil
i gCluainMhic an tSaoir tsalmghloin.

52 Tearc re a linn i gClár Chriomhthain
baoghal nach biaidh d'Eirionnchaibh
fear a chéime na chló ar bhladh
Éire dá ló do leonadh.

DO LEONADH.

53 Le truime a thoradh do thuit
eo rosa chríche Cormuic
cliath foscaidh nar aduigh oil
samhail Oscair i n-iorghail.

54 Tar éis Briain is soilléir soin
trí buadha dhuille an domhain
crann nar chogail a thoradh,
clann obair is adhmholadh.

55 Trí bliadna triochad trí mhí
do Bhrian mhac mic Ruaidhrí
'na fhlaith ar lorg a shleachta
fa maith ord na hoighreachta.

56 Teach Miodhchuarta, muir Meadbha,
Caruig na bhfleadh bhfíneamhna
ag Brian do bhíodh san mbaile
fion is cliar i gcomhnuidhe.

57 D'aithle Briain an bhronnuidh bhí
na saoithe anois is neimhfhi(?) [leg. neimhní?]
tearc duine dáibh as cara
do thráigh uile an ealadha.

DO LEONADH

58 Céd lá challainne Feabhra
lá mhéadoighe a mímhéanma
do ceileadh i gCluain a chorp
teimheal uaiddh ar ar n-amharc.

59 Ó ghein Íosa gur éag Brian
dá thrí is triochat ar énrian
sé chéd is míle gan mheing
brég san líne ní luaidhim.

60 Ní shaoilim roimhe go raibh
a samhail so do mharbhnaidh
ag neach dá fhlaithréim mar leacht
gan chaithréim creach is coinbhliocht.

61 Léir san aimsir fuair re linn
gur chuir a ainm fa Éirinn
lór d'iomrádh an uairse ar neach
uasile iomlán is eineach. DO LEÓNADH.